

K SPECIAL: JOSEFIN NILSSON – ÄLSKA MIG FÖR DEN JAG ÄR - FÄLLDES

I veckans infobrev kommer nyheter från granskningsnämndens senaste möte men också en stor nyhet om ett nytt utvidgat system för medieetiken i den nära framtiden.

SVT hade tre ärenden som prövades. *K special: Josefin Nilsson – Älska mig för den jag är* fälldes för intrång i enskilds privatliv men friades på de resterande punkterna om opartiskhet och saklighet. Ett telegram om en förundersökning i *Lokala nyheter Stockholm* friades när det gällde både privatlivet och opartiskhet och saklighet. Även ett inslag i *Rapport* om demonstrationer i Moskva friades efter prövning när det gällde opartiskhet och saklighet.

Den första januari 2020 blir en historisk dag för medieetiken och för SVT. Då börjar det nya medieombudsmannasystemet att fungera. Den privatperson som anser att hen har lidit skada av en publicering i SVT kan då anmäla till MO och detta gäller också våra onlinepubliceringar.

DOKUMENTÄREN OM JOSEFIN NILSSON VAR INTRÅNG I ENSKILDS PRIVATLIV

FÄLLT: *K special: Josefin Nilsson – Älska mig för den jag är*, SVT2, 2019-03-29, program om en underhållare; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet. Dnr 19/01063.

Programmet var en timslång dokumentär om sångerskan och skådespelerskan Josefin Nilsson, som gick bort år 2016. I programmet medverkade bland annat hennes syster samt kollegor och vänner. Filmen skildrade bland annat Josefin Nilssons långa karriär samt ett destruktivt förhållande hon haft med en icke namngiven man under 1990-talet. Under programmets gång visades bland annat arkivbilder från framträdanden och musiknummer med Josefin Nilsson.

I ett inspelat scenframträdande berättade hon om hur hon fruktat för sitt liv när mannen tagit strupgrepp på henne och systemen berättade om detaljer ur en polisutredning i form av hotfulla telefonsvararmeddelanden. Det framgick att mannen fällts för misshandel i tingsrätten och att straffet omvandlades till villkorlig dom i hovrätten.

De tre kvarvarande medlemmarna i Ainbusk Singers pratade därefter bland annat om hur relationen med ovan nämnda man påverkade Josefin Nilsson och hennes skapande. En av bandmedlemmarna sa bland annat att "*det tog död på henne. Det tog ju död på allt som, som var hon.*"

Vidare beskrevs hur Josefin Nilsson skrivit sångtexter om den destruktiva relationen och hur hon påbörjat en bok om sitt liv, som hon inte hann ge ut innan sin död. En vän och systemen läste olika utdrag ur boken.

Senare i programmet berättade systemen att Nilsson stelopererade ryggen år 2010, men att operationen inte blev bra utan fick göras om med värk och håravfall som följd. Lite senare sa systemen att det år 2015 visade sig att Nilsson även behövde operera sin höft. I väntan på operationen tvingades hon äta morfin och andra smärtstillande läkemedel, vilket ledde till negativa biverkningar. Efter operationen hade hon ont och fick mycket ångest. Systemen berättade om hur hon en morgon fann Josefin Nilsson död i sin säng.

Programmet anmäldes av flera personer, bland annat en man som ansåg att programmet pekade ut honom som skyldig till Josefin Nilssons död. Han skrev att programmet blandade fakta om en

rättegång på 1990-talet med andra osanna uppgifter om misshandel, anklagelser han inte fått bemöta och att detta innebar ett brott mot kraven på opartiskhet och saklighet. Uppgifterna i dokumentären hade lett till att han fått ta emot mängder av hat och hot och därför var programmet även ett intrång i mannens privatliv. I kraft av sitt kändisskap och den uppmärksamhet som hans förhållande fått på 1990-talet var det ett uppenbart utpekande, enligt anmälaren.

Andra anmälare framförde att programmet inte var sakligt då det inte berättat om andra orsaker till Nilssons hälsoproblem, till exempel en bilolycka 2005. Bilden av vad som hänt blev därför ensidig och missvisande.

SVT anförde i sitt yttrande att det aktuella programmet tydligt var presenterat som en personlig berättelse om artistens liv och verk. Redan i påannonseringen och anslaget framgick det att skildringen tydligt utgick ifrån huvudpersonens utgångspunkt. Fokus i dokumentären var också Josefin Nilssons konstnärliga verk som sångerska och skådespelerska. Den destruktiva relationen och misshandeln påverkade henne starkt i sitt konstnärskap. Hon skildrade själv sina erfarenheter i nästan 20 år i form av sångtexter och scenframträdanden.

De släktingar och vänner som intervjuades gav oberoende av varandra samma bild och lämnade liknande uppgifter om olika händelser och hur det påverkade artisten. Även i tingsrättens dom skrevs att artisten mådde dåligt av förhållandet och att mannen "var elak" mot henne både fysiskt och psykiskt. Utifrån detta, samt att ingen identifierbar person pekades ut, ansåg redaktionen att det fanns möjlighet att låta Nilsson berätta med egna ord om sina upplevelser.

I dokumentären påstods det inte att de ryggskador som var orsakade av misshandeln låg till grund för hovrättens dom. Inte heller de tillfälliga medverkande gick in på domarna i detalj. Det sas heller inte att någon var skyldig till Josefin Nilssons död.

Orsakerna till Josefin Nilsson krämpor och död var flera vilket berördes i dokumentären. Systemen berättade om psykisk och fysisk ohälsa och bruk av tabletter. Dessa åkommor kopplades varken till en bilolycka eller en misshandel. Det fanns inte en obruten linje i dokumentärens skildring mellan fysisk misshandel på 1990-talet, ryggproblem och dit hörande operationer och höftoperationen med medicinerings som följd.

SVT ansåg att det inte skedde något utpekande av anmälaren. Det visades inga bilder, inget namn nämndes, ej heller utseende, ålder, yrke, adress, bostadsort, arbetsgivare eller exakt tidpunkt för de omnämnda händelserna. I dokumentären talades om "en man" och inga ytterligare identifierande detaljer angavs.

SVT skrev även att det var viktigt att särskilja SVT:s publicering från de skrivelser som förekom både i traditionell press, radio och tv och i sociala medier, i samband med och efter publiceringen.

Granskningsnämnden skrev i sitt beslut att det tydligt framgick att det var en personlig berättelse om Josefin Nilssons liv. Genom den tydliga utgångspunkten ansåg nämnden att programmet inte stred mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Nämnden ansåg dock att programmet kunde ge uppfattningen att det fanns en koppling mellan den misshandel mannen uppgavs ha utsatt Nilsson för och hennes bortgång, även om det inte uttryckligen påstods att det fanns ett sådant samband. Oavsett om programmet gav tittaren en uppfattning om ett samband eller inte, konstaterade nämnden att programmets skildring av hur mannen behandlat Nilsson och de konsekvenser det fick för henne var av klar intrångskaraktär. Beskrivningen av mannens agerande var dessutom en bärande del i dokumentären.

Avseende frågan om identifiering konstaterade nämnden att mannen inte var namngiven i dokumentären och att det inte heller lämnades andra explicita uppgifter som typiskt sett kan bidra till att en identitet röjs. Nämnden ansåg dock att mannen var identifierbar för en vid krets av personer som redan kände till förhållandet mellan Josefin Nilsson och mannen. Även om det fanns ett betydande intresse att kunna berätta om den problematik som dokumentären berörde så fanns det enligt nämnden inga omständigheter som gjorde att intrånget i mannens integritet var motiverat av ett oavvisligt allmänt intresse. Programmet stred därför mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

TELEGRAM OM BROTTSMISSTÄNKT RIDLÄRARE FRIADES PÅ ALLA PUNKTER

FRIAT: Lokala nyheter Stockholm, SVT1, 2018-06-20, kl. 08.35; inslag om sexualbrottsanklagad ridlärare; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet Dnr. 18/02602.

I ett bildsatt telegram berättades att *"Polisen har inlett en förundersökning mot en ridlärare i Stockholmsområdet som anklagas för våldtäkt mot barn, rapporterar Ekot. På 90-talet dömdes mannen till fängelse i två och ett halvt år för övergrepp. När han blev fri kunde han ändå fortsätta jobba som ridlärare. Enligt ridelever har övergreppen fortsatt under mer än de 20 år som gått sedan han satt i fängelse. Ridläraren nekar till anklagelserna."*

Inslaget anmäldes av den aktuella ridläraren. Bland annat anförde denne att det sas att han åtalats vilket inte var sant, dessutom var han oskyldig till alla anklagelser. Eftersom hans namn publicerats i bloggar och sociala medier var han lätt att identifiera.

SVT anförde att det inte sas att ridläraren åtalats och att den sakliga grunden för telegrammet fanns i en nyhet från Sveriges Radios Ekoredaktion. Det framgick även i inslaget att ridläraren nekade till anklagelserna.

Granskningsnämnden ansåg inte att inslaget stred mot kravet på opartiskhet eftersom det framkom att ridläraren nekade till anklagelserna. Vidare konstaterade nämnden att det inte sades att han var åtalad för våldtäkt, utan att polisen hade inlett en förundersökning. SVT har i sitt yttrande visat grund för den uppgiften. Inslaget stred därför inte heller mot kravet på saklighet.

INSLAG OM DEMONSTRATIONER I MOSKVA VAR SAKLIGT OCH OPARTISKT

FÄLLT/FRIAT: Rapport, SVT1, 2019-08-10, kl. 18.00 och 19.30, inslag om demonstrationer i Moskva; fråga om opartiskhet och saklighet. Dnr 19/02595.

Nyhetsrapporteringen handlade om demonstrationer i Moskva mot att vissa oppositionskandidater förvägrades ställa upp i lokalvalet som skulle hållas några veckor senare.

I ett telegram sa programledaren bland annat att *"minst 40 000 personer idag deltog i regimkritiska demonstrationer trots tidigare massgripanden."* SVT klargjorde att denna dags demonstrationer, till skillnad från tidigare liknande protester, hade myndigheternas godkännande.

Anmälaren invände mot det uppskattade antalet demonstranter och hävdade att polisens uppgift var 20 000 demonstranter. Därtill ställde anmälaren en fråga: *"Varför heter det om Ryssland alltid regimkritiska protester?"* Utöver detta undrade anmälaren varför ingen fick bemöta de oppositionellas uppgifter om varför vissa kandidater inte var valbara i lokalvalet.

SVT anförde att 40 000 deltagare var en av uppskattningarna som förekom den dagen och som bland annat TT använde, dock hävdade de flesta andra medierna att det var fler än 40 000 personer som deltog i demonstrationerna. Av det skälet la SVT till ordet *"minst"* framför 40 000. SVT återgav inte

den ryska polisens officiella siffra på 20 000 demonstranter eftersom lång journalistisk erfarenhet visat att polisen i Moskva underdriver antalet demonstranter och att siffran därför riskerar att vara missvisande.

SVT hävdade också att uppgiften att oppositionella kandidater inte fick delta i lokalvalet, eftersom valmyndigheten inte godkände deras kandidatur, var väl känd i såväl Ryssland som internationellt.

Avslutningsvis menade SVT att ordet "regim" används i nyhets sammanhang i meningen "fast styre".

Granskningsnämnden friade inslagen och skrev i sitt beslut att SVT hade visat grund för de sakuppgifter som framkom och att inslagen därför inte stred mot kravet på saktlighet. Det anmälaren anfört medförde inte heller att inslagen stred mot kravet på opartiskhet.

HISTORISK DAG FÖR MEDIETIKEN 1 JANUARI 2020

Det nya medieombudsmannasystemet börjar ta emot anmälningar från SVT och andra etermedier. Då kan också de som anser sig ha tagit skada av våra onlinepubliceringar anmäla oss.

Om bara några veckor börjar medieombudsmannen (MO) Ola Sigvardsson ta emot anmälningar också mot etermedier. Ola Sigvardsson, som tidigare varit pressombudsman (PO) blir den första MO:n. MO-systemet ersätter och bygger på traditionen från det 50 år gamla pressetiska systemet (PO och Pressens opinionsnämnd). Den stora skillnaden blir att också SVT, SR, UR och TV4 har anslutit sig till det utvidgade medieetiska systemet som alltså startar år 2020.

Till MO kan alla privatpersoner som medverkat i våra sändningar eller intervjuats i våra artiklar vända sig om de anser att de har lidit skada av publiceringen. SVT kommer att få yttra sig till MO på liknande sätt som vi gör till Granskningsnämnden. Om MO vill klandra/fälla en publicering går den vidare till Mediernas etiknämnd (MEN), där det sitter representanter för medierna och allmänheten. Arbetet i MEN leds, precis som i GRN, av höga jurister, men till skillnad från GRN är det inte en statlig institution utan en form av självreglering.

Det här innebär inte att GRN kommer att sluta granska våra tv-sändningar och i vissa fall SVT Play. Den verksamheten fortsätter inom överskådlig tid som hittills. Den stora skillnaden för SVT blir att våra onlinepubliceringar kommer att kunna granskas om en privatperson anmäler att hen har lidit en publicitetsskada. SVT Programetik kommer att vara spindeln i nätet hos SVT när det gäller kontakterna med MO/MEN, precis som är fallet när det gäller GRN.

Informationsbrev från SVT Programetik, Sveriges Television, 105 10 Stockholm

E-post: programetik@svt.se, Tel: 08-784 56 78

Om du fått detta infobrev står du även på e-postlistan för nästa.

Nya SVT-prenumeranter kan anmäla sig till programetik@svt.se!